

Som ideologi var antroposofien ubrukelig for nazistene fordi den i likhet med kommunismen, kristendommen, frimureriet, buddhismen osv. baserte sine prinsipper på menneskehetens universelle brorskap uavhengig av nasjonale og etniske røtter, hvilket ble oppfattet som en trussel mot den nordiske rases renhet, skriver **Tarjei Straume**.

Tarjei Straume er redaksjonsmedarbeider i Gateavisen

Nazisme og antroposofi

UTGANGSPUNKTET gir jeg min støtte til Niels Magnus Bugges innlegg i Klassekampen 14/10, hvor han reagerer på en bokanmeldelse av Atle Heslemyr 30/9. Sistnevnte antyder at Rudolf Steiners antroposofi bærer preg av rasisme og «völkisch» ideologi. Min støtte til Bugge bygger i første rekke på den kildeforskning jeg har arbeidet med i forbindelse med to artikler for Gateavisen. Den første av disse, «Anthropos Anarchos» fra GA 155, er nå tilgjengelig på Internet og handler om anarkisme og antroposofi. Det sentrale poenget her er Steiners skriftlige bekreftelse på at han regnet seg som individualistisk anarkist. Anarkismen har til enhver tid representert fascisismen og nazismens uforsonlige fiende nummer én.

Den andre artikkelen, «Nazi-okkultismen og Hitlers religion» kommer i neste nummer av Gateavisen, og omhandler blant annet nazistenes undertrykkning og konfiskering av all religion og okkult kunnskap og ideologi, som de krydret med ariosofi og sløpte til verktøy for den utrolige politiske, psykologiske og åndelige makt i form av massesuggesjon som de klarte å manifestere mellom 1933 og 1945.

I denne sammenheng er det uvesentlig om Rudolf Hess var interessert i antroposofi eller ikke. Det er for eksempel en kjensgjerning at Vidkun Quisling deltok regelmessig i en antroposofisk studierisikkel i Oslo mens han tjente Hitler som Norges diktator. Dette er like uvesentlig, om enn gåtefullt og interessant, som at enkelte nazi-offiserer praktiserte sin katolisisme til tross for at Heinrich Himmler hadde lovet å ta seg av pavens offentlige henrettelse straks krigen var vunnet.

Som ideologi var antroposofien fullstendig ubrukelig for nazistene fordi den i likhet med kommunismen, kristendommen, frimureriet, buddhismen, rosenkreuzerbevegelsen osv. baserte sine prinsipper på menneskehetens universelle brorskap uavhengig av nasjonale og etniske røtter, hvilket ble oppfattet som en trussel mot den nordiske rases renhet. Det er imidlertid meget god grunn til å anta at antroposofien fikk en ekstra hard medfart i begynnelsen av 1920-årene fordi Steiner hadde fremmet et politisk forslag i form av samfunnets tregring. Denne tregringen bygger blant annet på kravet om «frihet, likhet og brorskap» og de tilhørende menneskerettigheter som ble fremmet av den franske revolusjonen. Den fascistiske bevegelsen i Europa ble på sin side først fremmet av den avgangne adelen, som reaksjon mot den gryende sosialistiske trussel som den franske revolusjonens krav representerte. Det var i disse kretser i det 19.

Vidkun Quisling deltok regelmessig i en antroposofisk studierisikkel i Oslo mens han tjente Hitler som Norges diktator.

århundre at man forsøkte å bevise at noen menneskers liv var mindre verdifulle enn andre - en ny «vitenskap» som i det 20. århundre utviklet seg til «rasygiene».

Krigen mellom antroposofien og nazismen brøt ut for alvor i 1919, da noen av Rudolf Steiners tilhengere oppsøkte Hitlers medar-

beider Dietrich Eckart. Eckart var kjent for å være en mystiker og filosof, samtidig som han hadde politisk innflytelse.

Av den grunn trodde noen antroposofier at de kunne vekke hans interesse for Rudolf Steiners tregringens samfunnssteori. I stedet stakk de sin hånd i et vespebol og voldet sin egen sak stor skade. Fiendtligheten og

kulden som Steiner senere møtte da han forsøkte å popularisere sine sosialpolitiske idéer, skyldtes utvilsomt blant annet virksomheten fra Eckart og hans agitatorer.

I to angrep i *Aufzug Deutsch* i juli og desember 1919, skapte Eckart en stil som preget all påfølgende polemikk mot antroposofene. Han insisterte på at Steiner var en jøde fra Galitsja i Spania og at hans selskap var bygget på kjærlighet til penger og stormannsgalskap. Eckart trykket opp store deler fra en brosjyre av russisk-tysskeren Max Seiling, som hevdet at Steiner drev med seksualmagi, og han gjentroppekket anklager som hadde vært årsak til de første angrepene på Steiner under den store krigen. Disse gikk ut på at da Steiner hadde møtt general Helmut von Moltke like før slaget ved Marne i 1914, hadde han hypnotisert sin sympatisor til militær udugelighet. Dermed ble Steiner også framstilt som en agent for den jødisk-frimurersk-kommunistiske sammensvergelse. I sine angrep avslørte Eckart sitt grunnide kjennskap til okkultisme generelt og til interne teosofisk-politiske anliggender spesielt.

Et av de mest talende eksempler på at Rudolf Steiner var det diametralt motsatte av en germansk imperialist og rasist, finner vi i et foredrag om pedagogikk fra 16. oktober 1923, da han sa noen ord om Mahatma Gandhi. Her beskriver Steiner den unge advokatens arbeid for menneskerettigheter i Sør-Afrika fra 1914 og hans senere organisasjon for reform i India. Steiner var imidlertid spesielt interessert i rettsaken mot Gandhi, og han var mektig imponert over denne «store sjel» da han krevde at dommeren måtte gi ham lovens strengeste straff, fordi han hadde til hensikt å fortsette med sine kriminelle handlinger straks han ble løslatt. Han fikk seks års hardt tvangsarbeid. Steiner nevner blant annet at Mahatma Gandhis arbeid hører til de høyeste og eldste oppgaver på vegne av hele menneskeheten.

På bakgrunn av slike opplysninger om Steiners varme omfavelse av en fattig ung inder som kjempet mot imperialisme og rasisme, kan man gjerne fortsette med å forvrenge både den autentiske kilde litteraturen og de historiske fakta dithen at antroposofiens stifter tuklet med nazistiske raseteorier. Og av en eller annen merkelig grunn er dette en yndet tendens i visse marxistiske kretser - tuilgengs, som Bugge antyder, fordi de føler at den dialektiske materialismen tross av enhver livsdugty filosofisk idealisme. Denne forskningsingen er imidlertid like grov som nynazistenes «historiske revisjonisme».